

szarvas csontvázmaradványait gyakran találják az archeologusok a konyhahulladékok közt. Továbbá két hatalmas vadtulok: a bölény (*Bos priscus*) és az őstulok (*Bos primigenius*), melyeknek vadászata sok veszedelemmel és izgalommal járt.

Újabb kutatások kiderítették, hogy a ló is vadon élt a diluvium idejében Németországban. Nehring tanár

vizsgálatai folytán kiderült, hogy a mostani ló is attól az őslótól származik. Vadászták és megették.

A magasabban fekvő kulturrétegekben egy kisebb fajta lónak csontvázat találtak meg; a csöves csontok mind föl voltak pattantva, vagy szétzúzva.

Természetes, hogy a vadászok is vadászták már akkor izletes pecsenyéjéért. *Nimród.*

VADÁSZAT.

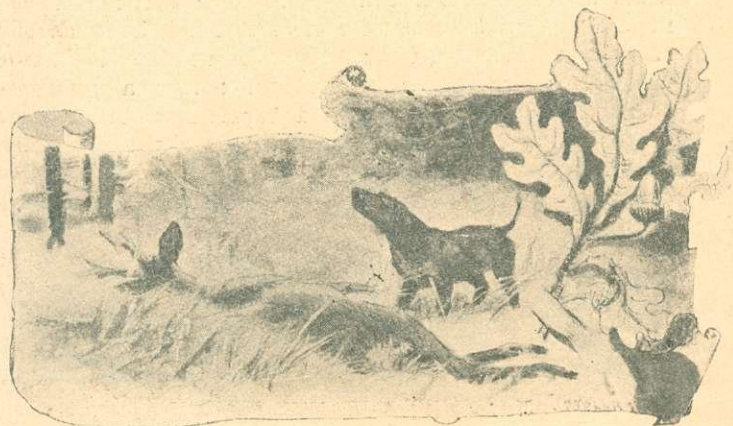
A sebhedt nagyvad felkeresése.

Tudvalevőleg igen ritka eset az, hogy a meglőtt vad »tűzben maradjon«; rendszeren még egy darabig elvánszorog a lövés helyéről s távolabb rogyik össze. Azért sarkalatos szabálynak veendő, hogy a lövés után a vadat mindaddig szemmel kell kísérni, míg csak a sűrűség vagy távolság el nem rejti előlünk. Természetesen első dolgunk legyen azután, hogy a lövés helyét — akár elhibáztuk a vadat, akár nem — szorgos fürkészés tárgyává tegyük a jelek miatt,

hogy ezekből kombinative véleményt alkothassunk magunknak s a további teendőkre nézve megállapodásra juthassunk, — de másrészt, hogy korábbi feltevésünk helyes avagy helytelen voltának megállapíthatása végett a jelek jelen vagy jelen nemléte folytán tisztába jöhessünk. Ha a lövés helyén semmi jelet nem találunk, — aminthogy néha még a legjobb lövés daczára sem találni a lövés helyén jelet: akkor ennek keresése végett a vad csapását veszszük figyelmes szemle alá s megyünk rajta addig, míg a keresett jel meg nem kerül, ami azután a további eljárásra nézve irányadóul szolgálhat s ehhez, illetve a sebesülés valószínűleg minemőségéhez képest hosszabb vagy rövidebb ideig pihenni hagyjuk a vadat, mielőtt az utánkeresést megkezdendők, — később pedig a vérebbel, vagy annélkül utána megyünk a vadnak — a lövés helyéről indulva ki természetesen, melyet előzőleg már törettel (a szokott módon) megjelöltünk; — a keresést azután tovább folytatjuk mindaddig, míg ismét jelet vagy vért találunk, ahova ismét törettet teszünk s így tovább. Esetleg pedig, hogy sok időt ne vesztessünk: ott folytatjuk ismét a csapást, ahol szoros megfigyelés után a vadat eltűnni láttuk volt s innét tovább követjük a nyomokat, vagy pedig, ha van, vérebbel vétetjük fel. Rendszeren azután a csapa valami sűrűségbe vezet, vagy egyáltalában oly helyre, hol vérkutyá nélkül csakugyan alig, vagy éppen nem boldogulhatunk és ekkor nincs más mód, mint saját ügyességünkben bizakodva akként segíteni a dolgon, hogy topografiai ismeretünket latba vetve, körülnyomozzuk a sűrűst, illetve azt a helyet, melyben a sebesült vadat — a csapák utalása szerint — rejteni véljük, annak biztos megállapíthatása végett ugyanis, vajjon megmaradt-e a kérdéses pásztában, vagy pedig ezen áthatolva, a szomszédos vagy talán éppen a harmadik, negyedik pásztába vonult-e a keresett vad? — Előfordulhat az az eset is, hogy a pásztákat sorjában körül kell nyomozni; és ilyenkor — kivált ha a vad nem vérzik és vérkutyá sincs kéznél, —

ugyancsak meggyülhetik a baja a még oly ügyes nyomozónak is, amíg a jól felismert csapákból biztosan megállapíthatja azt, hogy a keresett vad megmaradt-e, avagy pedig kiváltott-e a sorbavett pászták valamelyikéből? Természetesen ily munkánál pontos gyakorlati ismeretek s éles megfigyelő képesség nélkül vajmi kevésre mehetni és siker csak ritkán, vagy éppen nem koronázza még a legszorgalmasabb igyekezetet se; különösen pedig oly helyen nehéz az eligazodás tapasztalat híján, de egyáltalában véreb nélkül, ahol nagy vadállomány mellett a terület minden irányban föl van járva a vadtól s a csapák és csapások helyenként mintegy hálózatosan keresztezik egymást. De ily helyen a legtapasztaltabb nyomozónak is sokszor meggyül a baja, ha saját erejére van utalva s ugyancsak elő kell szednie a tudományát, ha a hieroglifekkel tele írt khaoszából, melyet a talaj eléje tár, kiokosodni akar! Megbecsülhetlen ilyenkor az a ritka tudomány, mely a legcsekélyebb jelből is útbaigazítani képesít: a csapa és nyomisme. Mert ennek birtokában gyakorlott nyomozó azt is meg tudja állapítani, hogy a sebzett vad nagyon beteg-e már, vagy még erősen halad tova; nem sántít-e; béllövést kapott-e; képes-e még az esetleg közelben levő árkot átugrani vagy sem; bírja-e még a hegynek felfelé való mászást stb. stb. Persze, ha jó vérkutyá áll rendelkezésére a vadásznak, sokszorosan megkönnyebbül az utánkeresés sok fáradságot és nagy szakértelmet igénylő munkája. Cserkészni és jól cserkészni fáradságos vadászati mód, de utánkeresni még fáradságosabb; hanem egy igazán jó vérkutyával valódi élvezet és bőven pótol minden fáradságot, — másrészt pedig praktikus oldala is megbecsülhetlen. Ép azért jól kezelt fő-, öz- és dämvadban bővelkedő vadászterület vadászatát, ahol rendszeren vadászni szoktak, el sem lehet képzelni véreb nélkül! Ennélkül igen sok vad elvész és igen sok fáradság és szenvedély vesz kárba — hogy a semmi által nem enyhíthető vadászkeserűségről ne is szóljak. És a vérebbel való bánás nem is olyan, hogy az talán visszariasztólag hatna, mint például egy féktelen, kell vagy sem, folytonosan nyargalászó divatos vizslával,

melyet örökösen dreszszirozni: »vezetni« kénytelen az ember a tüdeje és menyei jussa veszélyeztetésével, — hanem kényelmesen, szinte játszva bánhatni vele. Egyszerűen felvétetjük vele a csapát és megmutatjuk neki a vért, melyet orrával bökdödni szokott és ha kellő gyakorlata van, úgy elmegy a sebvéres csapán, vagy a száraz nyomokon is mint a parancsolat — és még akkor sem téveszti el a nyomot, ha esetleg sokkal frissebb, egészségés és egészen meleg csapákon kellene is keresztül haladnia. Egyébiránt alkalomadtán a következő módon járunk el a véreb vezetésénél: Megmutatván neki a vérnyomot, hosszú vezeték-szíjra veszszük s odáig vezetjük, ahol a vad a sűrűbe menekült. Itt a csapáról levezetve, illetve leemelve, a sűrűséget megkerüljük s rövid szíjra véve az ebet, csapást kerestetünk vele, természetesen a keresett vadét. Ily módon tovább kell dolgozni, míg az eb mutat, vagyis sebvért vagy heveredést talált — s hasonló esetekből meggyőződve, hogy az ebnek vadászkitétel szerint »igaza van«: megtöreteljük a helyet, hogy azon esetben, ha az eb a csapát eltévesztené, ne kelljen vele a korábbi vérnyomig vagy a sebzés helyéig visszamenni. Ha azután a kutya a csapást ismét felveszi, akkor követjük azt a legközelebbi sűrűségig és ott ismét levezszük a csapásról, majd pedig a sűrűst megkerülve, rövid szíjon a csapán menni engedjük. Ezt az eljárást pedig addig ismételjük, míg végre sikerül megállapítanunk azt a sűrűséget, melyben vadunk rejtezik. Ezt pedig a legtermészetesebben és minden kétséget kizáró módon úgy állapíthatjuk meg, ha látjuk, hogy fürtető ebünk a sűrűség megkerülése után nem talál csapást s tétovázva, eligazodni képtelen, szóval midőn elvesz előle a nyom, amelyet követhetne. Már most ilyképen megbizonyosodván a vad hollétéről, illetve fekvőhelyéről: visszamegyünk arra a helyre, ahol a vadat a kérdéses sűrűbe váltani láttuk s onnan kiindulva, az ebbel vezetetténi engedjük magunkat a már megdermedt vagy pedig még élő, de nagyon beteg állathoz. Első esetben eleresztjük az ebet, hogy a vadhoz járulva a dermedtre csaholjon; ha azonban a vad felgorva eliramodik, leoldjuk a szíjról a vérebet s animálva, a szökevény után uszítjuk, melyet azután a csaholva addig hajt, míg eléje kerülhet s megállítja (előtte állva ugatja) — s elzárva előle az utat, tovább menni nem engedi s ezáltal lehetővé teszi, hogy lehető gyorsan a megállított vad közelébe nyomulva, azt a szemek fölé vagy a fültőre applikált kegyelem-lövésrel végleg terítékre hozhassuk. Azután a megdermedt vadat a helyszínén kizsigerezzük vagy lékezzük s a vérebnek kevés aludtvért és a lépből egy darabkát jutalmul »kapzsira adunk«; de a feltört vadhoz nem eresztjük. Ha a kegyelem-lövés daczára is a vad még életjelt ad magáról, általában ha a lövés után még áll a vad, — szükséges azt vadászias módon kivégeznünk, a mi akként történik, hogy az erős szarvast a szügyébe, vagy a lapoczkája mögé alkalmazott döféssel a (vadász-késsel) leszúrjuk; míg a gyengébb szarvast, özet és dämvdát a tarkókéssel letarkózzuk, vagyis erős kézzel a nyakszirtcsont és első nyakcsigolya közt a nyúltagyat kettévágjuk, ami a vad azonnali halálát okozza.

Lakatos Károly.

A serétes winchester mint vadászfegyver.

E fegyvert »A Természet« 1901. III. 1. számában már ismertette ifj. Bartal Aurél. Minthogy magam is már három éve leginkább winchesterrel vadászom, legyen szabad nekem is róla kissé bővebben szólnom a következőkben. — Véleményem szerint, melyet semmi esetre sem tartok ugyan csalhatatlannak, de a mely a kellő tapasztalatot sem nélkülözi, a serétes winchestereket sok tekintetben határozottan az első hely illeti meg az összes serétes fegyverek között. Több irányban mondhatni tökéletesek, kevés hátrányuk pedig az elterjedt serétes fegyverekkel szemben valósággal elenyészik azon páratlan előnyök folytán, melyekkel amazokat utolérhetetlenül felülműlják. — Mint az amerikai fegyvertechnika egyik legelméesebb produktuma kb. 8 évvel ezelőtt került hozzánk s még azóta is javították. Eleintén mint szokatlan és nagyon is merésznek látszó újdonság a vadászok előtt, kik a megszokotthoz csakúgy ragaszkodnak, mint mindenki, az árjegyzékek leírása után amolyan csekély gyakorlati értékű, megbízhatatlan fegyver számba ment, mint a minőnek mai nap is tartják azok, a kik saját tapasztalatukból nem ismerik. Alakja tényleg szokatlan és nem is csoda, hogy az árjegyzékek ismert magasztalásainak kezdetben nagyon kevesen hittek, úgy, hogy a winchesternek is, mint minden, ha még oly sikertült, de drága és merész újításnak, időre volt szüksége, míg némileg is elterjedhetett. A fegyver alakja mellett — szemben az általában használt fegyverekével — az alkatrészek, ezek elhelyezése és mennyisége a czélnak megfelelően lényegesen megváltozott. A szokatlan formát azonban — eltekintve ennek számos más czélszerűségétől — csakhamar ellensúlyozza már az is, hogy a czélzás pillanatában a látás csaknem teljesen szabad; két fegyvercső és két sárkány helyett csak egy cső van előttünk. A fegyver legkiválóbb, páratlan előnye a lövések gyors, biztos és könnyű ismétlése; ez abban áll, hogy a lövő cső látszólag újratöltés nélkül, csekély periodikus munka folytán ismételten löképpessé lesz, — előzetesen több (5) töltényt helyezve a lövő cső alatti rövidebb tartalékcsőbe. Az egész periodikus munka pedig, mely a tölténykidobást, kakasfelhúzást, újratöltést és a cső elzárását végzi, csak abból áll, hogy az alsó (tartalék-) csövön előre és hátra csúszatható hengeralakú előagyat, vagyis szánt, a bal kézzel, melylyel azt czélzásközben fogjuk, lövés után azonnal hátrahúzzuk s hirtelen visszahelyezjük. Ez az ismételő mozgatás csak kezdetben szokatlan, már két heti használat után úgy rájár a kezünk, hogy azontúl csaknem tudunkon kívül, a legkisebb erőmegfeszítés nélkül végezzük. Szinte hihetetlen, hogy az egész újratöltést teljesen elvégzi az a két gyors mozgás, mely alatt a szán hátra és előre is csak 9¹/₂ cm.-nyi utat tesz meg! — A sárkány módos, egészen apró, de a kéznek is könnyen hozzáférhető; első nyugvóján az egész mechanizmust zárja s a fegyvert sem lehet elcsettenteni. A második nyugvóra feszítve, a fegyver lövésre kész, a szán azonban még ekkor sem mozdítható, csakis közvetlen a lövés után a kakas lecsattanása és a rúgás által szabadul fel, ami a cső feltétlenül biztos elzárását eredményezi. A javított, 1897-es mintájú daraboknál a ravaszvédő felett a jobb oldalon egy lencsényi lapos gomb van; ezt a jobb mutató ujjunkkal benyomva, ha a kakas a második nyugvóban áll, a szán mozgatásával a fegyverben elhelyezett töltények lövés nélkül sorban kihullanak, miközben az elstítés ellen az biztosít, hogy az említett gomb benyomva a kakast is fékezi, viszont ha a gonmbbal együtt a kakas is felszabadul, a még ép töltény kivethetése akad meg. Az 1897-es modellen tehát a gombot benyomva, megszakítás nélkül ismételtünk, annélkül, hogy a kakast minden ismétlés után leeresztenénk, mint azt a régiebb winchestereknél kellett. E lövés nélkül való ismétlés fontos feladata és előnye: a könnyű töltényváltás s a